

Когнітивні засади формування терміносистеми «Енергетичний менеджмент» (створення автоматизованого навчального термінологічного словника-посібника)

Ніна Філіппова

к. філол. н., доцент, професор НУК, завідувач кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова, Україна, E-mail: nina.filippova@nuos.edu.ua

Марина Ножка

магістрант кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова, Україна, E-mail: maryna.nozhka@nuos.edu.ua

The experience in compiling the electronic terminological dictionary and tutorial for future specialists in Energy Management is out lined. The priority is given to cognitive structuring EM mental space, network conceptual model and frame. The technology of developing multimedia component of the electronic teaching means is presented.

Ключові слова — термінологія, енергетичний менеджмент, фрейм, тезаурус, термінологічна система, електронний навчальний посібник, електронний навчальний словник.

Актуальність даної роботи зумовлена декількома чинниками.

По-перше, останні 25 років Україна, як незалежна держава, стала активною частиною міжнародної спільноти у всіх проявах її діяльності: політичній, економічній, культурній, науковій, що, звичайно, проявилось у термінологічному бумі. Термінологія, як відомо, — це частина лексичної системи мови, яка найбільш чутлива до будь-яких змін у суспільстві, і в ній найбільш швидко і чітко проявляється залежність мови від політичних або технологічних змін [4; 14].

По-друге, кількість термінів набагато перевищує кількість загальноживаних слів, оскільки у процесі інформаційного буму загальна кількість інформації приблизно подвоюється кожні 10 років.

По-третє, поява великої кількості термінів, які обслуговують нові галузі, потребує систематизації термінів, які з'являються стихійно. До такої сфери знань і діяльності відноситься термінологія енергетичного менеджменту та аудиту.

В-четверте, виникає нагальна потреба у підготовці спеціалістів для роботи у цій галузі знань, а тобто необхідність створення навчально-методичної бази для забезпечення такої підготовки. Саме це і був ключовий чинник, який викликав необхідність розробки англomовного електронного навчального посібника. «Енергетичний менеджмент» і автоматизованого трьохмовного словника.

З середини 70-х років для вивчення процесів терміноутворення і організації терміносистем почали використовувати принципи когнітивної лінгвістики, завданням якої є дослідження процесів засвоєння, накопичення і використання інформації як окремою людиною, так і людством взагалі. Таким чином, мова почала визначатися як відображення когнітивних структур, як когнітивна діяльність, яка базується на таких здібностях людини, як сприйняття та категоризація. В

основі розуміння процесу пізнання знаходимо, що 1) в структурах мозоку людини існують проєкції об'єктивного світу у вигляді єдиної концептуальної системи з відповідною вербалізованою частиною; 2) людина може описувати світ навколо неї тільки так, як він представлений у її мозоку; 3) в основі формування нових знань і понять, а потім їх вербалізації знаходиться ментальна процедура віднесення об'єкту до окремої категорії з опорою на попередній досвід, порівняння з прототипом (наявністю типових ознак категорії) і можливою класифікації. Як відомо, сама ідея класифікації пов'язана з необхідністю оцінки, ієрархізації, виділення взаємовідносин, упорядкування, а тобто класифікація — це могутній засіб пізнання [16].

Когнітивний підхід до укладання навчальних термінологічних словників дозволяє забезпечити об'єктивний підхід до їх упорядкування. Один з ефективних, прагматичних і перевірених авторами підходів полягає у створенні базових словників – тезаурусів термінів на основі концептуальної моделі, оскільки термінологічний словник – тезаурус представляє концептуальну модель. Ще на початку 80-х років 20-го століття Ю. М. Караулов запропонував ідею лексикографічної параметризації мови, тобто використання лінгвістичного конструювання як сукупності прийомів для опису лінгвістичного об'єкту, що дозволяє системно зібрати матеріал і об'єктивно описати його. Він підкреслив, що тезаурус — це лексичний інструмент інформаційно-пошукових систем, що він складається на основі словника, який представляє деяку специфічну галузь знань, упорядковується на системних засадах, показує смислові відношення між його одиницями. До його прагматичних переваг завжди відносили його можливості розширеного доступу до словарного складу (у випадку з термінологічними тезаурусами це означає більш ефективний доступ до словника даної сфери знань) [9].

Один із прикладів такого підходу термінологічної системи надан, наприклад, у тезаурусі загально-наукових термінів [6], де ментальний простір «НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ» представлений у вигляді концептуальної моделі, яка включає такі базові елементи: ВЧЕНИЙ/SCHOLAR хоче зрозуміти ПРОБЛЕМУ/PROBLEM (принаймні її частину) ТЕМУ/TOPIC → використовує НАУКУ/SCIENCE для її

ВИВЧЕННЯ/STUDY → ДАНИХ/DATA за допомогою необхідних МЕТОДОЛОГІЙ/ METHODOLOGY → створює ТЕОРІЮ/THEORY → отримує РЕЗУЛЬТАТИ/EVIDENCE → формулює ВИСНОВКИ/CONCLUSION → пропонує їх для ОБГОВОРЕННЯ/DISCUSSION.

Іншим видом більш ефективної технології засвоєння лексики може бути використання ідеї фрейму. Під фреймом сьогодні розуміють вербалізоване знання про стереотипну ситуацію, а з прагматичної точки зору фрейм – це організована структура свідомості, яка з онтологічної точки зору відображає структуру організації науково-практичної діяльності; з гносеологічної – представляє відображення цієї діяльності в процесі її пізнання, а в когнітивному плані — структуру отриманих знань у свідомості людини. Сьогодні існує багато досліджень які доказали перспективність і ефективність використання методів фреймового аналізу для дослідження організації терміносистем [7].

Незважаючи на те, що енергетичний менеджмент не є новою сферою людської діяльності (існують словники, енциклопедії, підручники, стандарти [19-27]) в Україні підготовка спеціалістів розпочалася не так давно. Національний університет кораблебудування ім. адм. С. О. Макарова на протязі декількох років був активним партнером у європейському проєкті BSEEP (Black Sea Energy Efficient) і накопичив достатній досвід у підготовці, організації та імплементації проєктів для забезпечення підвищення ефективності використання енергії на муніципальному рівні.

На першому етапі був розроблений саме фрейм цієї галузі. Фреймова схема україномовної системи «Муніципальна система теплопостачання» в скороченому вигляді представлена на Рис. 1:

Рис. 1. Фреймова схема

Покажемо також приклад схеми субконцепту другого порядку (всього їх виділено 6).

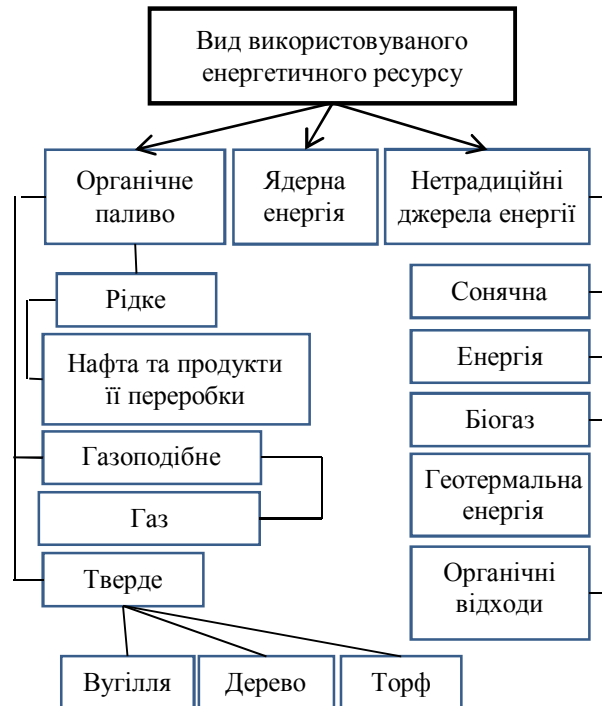

Рис. 2. Види енергетичних ресурсів

Виділення опорних концептів досить важливо, оскільки дозволяє зрозуміти понятійний апарат, на якому базуються складні взаємовідношення складових цієї сфери знань і діяльності. Саме терміни, які номінують різні сторони виявлених опорних концептів і складають основний корпус цієї термінології.

На жаль, нам складно в межах даної статті показати весь фрейм, але це багатоярусна структура, яка характеризується складними взаємовідносинами між субфреймами, слотами, підслотами. А загальна кількість термінів, які запезпечують спілкування, склала біля 300 одиниць.

Для створення електронного навчального посібника ми використали ідею використання концептуальної моделі ментального простору ЕНЕРГЕТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ, яка була запропонована проф. С. А. Жаботинською і успішно використана в Україні [5; 6; 29].

Електронний навчальний термінологічний словник «Енергетичний менеджмент» передбачений для використання у комплексі із електронним посібником з англійської мови для студентів відповідної спеціальності. Таким чином майбутні фахівці матимуть змогу набути необхідні для спеціальності іншомовні навички, ознайомитися із прикладами світової практики енергетичного менеджменту, а також використовувати словник як у процесі навчання, так і після його завершення — для закріплення здобутих знань та безпосередньо під час професійної діяльності.

Покажемо спрощену схему алгоритму побудови ментального простору (див. Рис. 3).

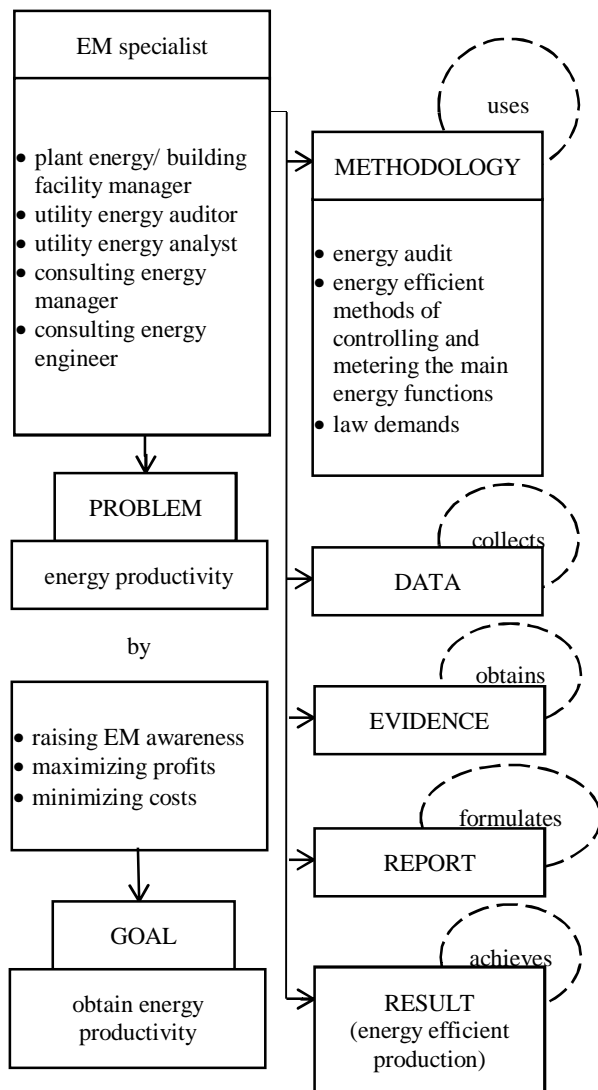

Рис. 3. Спрощена схема алгоритму побудови ментального простору «Енергетичний менеджмент»

На сьогодні розроблена велика кількість підручників з англійської мови для спеціальних цілей різноманітних напрямів, в тому числі і для енергетичної промисловості. Проте через специфіку енергетичного менеджменту та його особливе місце в цій галузі, не всі вони мають предметне наповнення, відповідне цій спеціальності. Наприклад, посібники «Английский язык для энергетиков» (Трухан Е. В., Кобяк О. Н.) [18], «Английский язык для студентов энергетических специальностей» (Луговая А. Л.) [10], «Пособие по английскому языку; для старших курсов энергетических вузов» (Бахчисарайцева М. Э., Каширина В. А.) [3], а також «Oxford English for the Energy Industry» (Кемпбелл С.) [19] містять систему вправ для розвитку різних мовленнєвих навичок та спираються на аутентичні тексти, що, безперечно, є їхньою перевагою; але охоплювана матеріалами

тематика є значно ширшою за сферу енергетичного менеджменту. Ще два посібника — «Energy Economics: Energy Demand and Supply» (Бархатов И. А., Набирухина А. В.) [2] та «Heat and gas supply, ventilation and air-conditioning» (Трухан Е. В., Кобяк О. Н.) [17], навпаки, за своєю тематикою охоплюють лише частину питань, необхідних для вивчення у курсі англійської мови саме для спеціальності «Енергетичний менеджмент».

Окрім перелічених робіт, спрямованих на розвиток у студентів усіх мовленнєвих навичок іноземної мови, серед підручників для енергетичної галузі є і такі, що зосереджуються виключно на перекладі спеціалізованих текстів. Це такі посібники: «Теплоэнергетика» (Любанская Н. Е.) [1], «Пособие по практическому курсу научно-технического перевода для студентов энергетического факультета» (Острейко С. В., Силицкая А. М.) [13], «Английский язык для студентов факультета “Промышленная теплоэнергетика”» (Семчук Е. В.) [15]. Навички перекладу також можуть статися фахівцеві в нагоді, але в умовах глобального наукового та фахового простору розвиток навичок мовлення є більш пріоритетним. Потрібно також зауважити, що за формою всі ці посібники є паперовими виданнями або їхніми електронними копіями, що не відповідає сучасному рівню інформатизації суспільства.

Отже, укладання посібника з англійської мови «Енергетичний менеджмент» зумовлено необхідністю задовольнити вимоги до іншомовної підготовки студентів даної спеціальності за допомогою єдиного навчального засобу. Посібник складається з шести розділів: «Вступ до спеціальності», «Основні поняття енергетичного менеджменту», «Енергетичний аудит», «Прилади та вимірювання», «Законодавча база енергетичного менеджменту» та «Застосування енергетичного менеджменту в муніципальному господарстві», що відповідає загальному навчальному плану спеціальності. У кожному розділі розміщені тексти, таблиці та діаграми з даними для аналізу, ілюстрації та додаткові посилання для поглибленого вивчення поточної та суміжних тем, що супроводжуються системою вправ для розвитку мовних та мовленнєвих навичок, релевантних для цієї спеціальності. Додатки до посібника містять довідкові дані як технічного (одиниці вимірювання англійською мовою тощо), так і лінгвістичного (форми неправильних дієслів, структури для тлумачення таблиць та графіків, значення морфем латинського походження) характеру. Для укладання посібника був залучений великий обсяг аутентичних навчальних та науково-дослідних матеріалів з питань енергетичного менеджменту: це роботи «Guide to Energy Management» (за ред. Кейпхарта Б.) [21], «A Guide to Energy Management in Buildings» (Харріс Д.) [23], «Energy Management and Conservation Handbook» (Крейт Ф.) [24], «Energy Conservation Guidebook» (Патрік Д.) [25], «Energy Management Handbook» (Тернер У.) [26], «Energy Management Principles and

Practice» (Вісма В.) [27], а також енциклопедія «Encyclopedia of Energy Engineering and Technology» [20]. Потрібно відзначити, що використані джерела були опубліковані не раніше 2000 року, що гарантує актуальність обговорюваних технологій, матеріалів, стандартів тощо. Таким чином забезпечується релевантність змістового компонента укладеного посібника.

З точки зору формату, оптимальним рішенням є розробка електронного посібника, що відповідав би таким функціональним вимогам:

- мультимедійність (включення в структуру посібника графіки різного типу (від ілюстрацій до таблиць та діаграм), відео- та аудіофайлів);
- інтерактивність (забезпечення автоматичної перевірки та оцінювання виконаних студентом тестових завдань);
- можливість включення гіпертексту до змісту посібника, тобто значне розширення охопленого інформаційного масиву без ускладнення структури і перевищення оптимального обсягу посібника;
- можливість редагування (відключення існуючих та підключення нових модулів, що гарантує оновлюваність і актуальність посібника).

Постає нагальне питання про середу та технологію розробки такого прикладного продукту. Основною проблемою при цьому виявляється потреба поєднання в одному об'єкті власне посібника та навчального словника, оскільки традиційно вони мають різні способи програмної реалізації.

Найбільш простим і поширеним способом укладання нового словника в електронному вигляді є використання словникової системи ABBYY Lingvo, що надає можливість створення та підключення файлу користувачького словника. При цьому створюється текстовий файл, до якого заносяться усі картки майбутнього словника, і виконується його розмітка за допомогою DSL (Dictionary Specification Language) – мови розмітки, що відповідає технології показу словників в програмній оболонці ABBYY Lingvo. Далі здійснюється його компіляція за допомогою ще одного програмного засобу компанії ABBYY – DSL Compiler – та завантаження до середовища Lingvo. Картки можуть містити усі необхідні елементи формування, посилання на мультимедійні файли, перехресні посилання між картками одного або декількох словників. Можлива також розмітка вмісту карток по зонах перекладу, коментарях і прикладах [1]. Перевагами такого методу є його простота, доступність та зручність для індивідуального застосування (наприклад, створення власного словника заради закріплення вивченого мовного матеріалу або збереження єдності термінології при перекладі). Проте, якщо словник розрахований на масову аудиторію, така технологія втрачає свою привабливість, оскільки її результатом можна скористатися лише за попереднього встановлення словникової системи ABBYY Lingvo, а це висуває певні вимоги до апаратного забезпечення

користувача. До того ж, про можливість інтеграції з електронним посібником мова також не йдеться.

Оптимальним інструментом розробки посібника в електронному вигляді є програми-конструктори, створені спеціально для викладачів, наприклад, Document X, Articulate Storyline та CourseLab. Вони працюють за принципом WYSIWYG (What You See Is What You Get) – зміст посібника відображається в процесі редагування поєкранно і виглядає максимально подібно кінцевому варіанту. Готовий посібник використовується автономно від середовища його розробки, що сприяє його мобільності. Крім того, конструктори пропонують такі можливості:

- створення посібника ієрархічної побудови;
- великий набір параметрів форматування тексту та зміни оформлення інтерфейсу посібника;
- використання скриптів та мови JavaScript, технологій Flash та Shockwave, прикріплення файлів формату *.doc, *.html, *.xls, *.pdf, *.rar;
- використання каталогу шаблонів та готових об'єктів, в тому числі для створення тестів;
- створення контенту, сумісного із SCORM (Sharable Content Object Reference Model) – збірником стандартів для систем дистанційного навчання [22].

Незважаючи на очевидні переваги такого програмного забезпечення, перешкодою для його застосування є неможливість повноцінної реалізації словника на такій базі – тільки у вигляді прикріпленого файлу. Під повноцінною ж реалізацією ми розуміємо такий інтерфейс, що передбачає перегляд змісту словника за алфавітним та тематичним принципом та пошук за різноманітними критеріями або їх набором.

Таким чином, можна дійти висновку, що розглянуте програмне забезпечення, розраховане на широке коло користувачів, не задовольняє потреб технічного виконання комплексу з посібника з англійської мови та навчального термінологічного словника з «Енергетичний менеджмент». Тому необхідно звернутися до більш складного засобу розробки прикладного продукту, яким стало середовище Visual Studio 2015. Розглянемо його докладніше.

Microsoft Visual Studio 2015 – це набір інструментів для створення програмного забезпечення: від планування до розробки інтерфейсу користувача, написання коду, тестування, налагодження, аналізу якості коду і продуктивності, розгортання в середовищах клієнтів та збору даних телеметрії по використанню. Ці інструменти призначені для максимально ефективної сумісної роботи.

Ключовою характеристикою Visual Studio є те, що за його допомогою можна створювати різні типів додатків: від простих додатків для магазину та ігор для мобільних клієнтів до великих і складних систем, які обслуговують підприємства та центри обробки даних. За замовчуванням Visual Studio забезпечує підтримку мов програмування C#, C та C ++, JavaScript, F# та Visual Basic [8]. Важливим фактором

при виборі саме цього програмного забезпечення є всебічна підтримка розробників компанією-видавцем Microsoft: за необхідності допомога надається у режимі реального часу безпосередньо під час написання коду, а для початківців доступні офіційні ресурси із повним викладом теоретичного матеріалу у вигляді відео-уроків та гіпертекстової енциклопедії. Ефективності роботи із Visual Studio 2015 сприяють також наступні характеристики цього програмного середовища:

- забезпечення навігації у великій базі коду без втрати контексту або розмітки за допомогою таких функцій як відображення визначення, перехід і швидкий пошук;
- налагодження коду незалежно від використаної мови програмування: від C #, VB і C ++ до JavaScript та Python, XAML та HTML, в тому числі за їхньої комбінації;
- збільшення продуктивності за допомогою потужних веб-платформ: IntelliSense для клієнтського коду JavaScript, а також розширена підтримка таких найбільш популярних сучасних веб-платформ як Angular і Bootstrap;
- розробка кросплатформених мобільних додатків для iOS, Android, і Windows за максимального повторного використання коду;
- можливість створення додатків із застосуванням наявних навичок з HTML, CSS і JavaScript завдяки інструментам для Apache Cordova;
- використання мобільних додатків Azure - платформи як послуги (PaaS), що уможлиблює додавання різноманітних служб, наприклад, зберігання даних в хмарі, push-повідомлення або автономна синхронізація [28].

Вдало розроблений інтерфейс користувача посібника та словника – запорука ефективної роботи студентів спеціальності «Енергетичний менеджмент». Для розробки належного інтерфейсу доцільно використати модуль Windows Forms, який дозволяє розробляти інтелектуальні клієнти – програми з багатим графічним інтерфейсом, прості в розгортанні та оновленні. Вони здатні працювати при наявності або відсутності підключення до Інтернету, а також використовують більш безпечний доступ до ресурсів на локальному комп'ютері в порівнянні з традиційними додатками Windows. У Windows Forms форма є видимою поверхнею, в якій відображається інформація для користувача. Зазвичай додаток Windows Forms будується шляхом розташування елементів управління на формі та написання коду для реагування на дії користувача, такі як клацання миші або натискання клавіш [12].

Отже, посібник з англійської мови для спеціальності «Енергетичний менеджмент» у комплексі із навчальним термінологічним словником дозволяють вирішити такі завдання:

- забезпечення фахівця аутентичними, актуальними, методологічно відібраними матеріалами про світову практику енергетичного менеджменту;

- забезпечення структурованості та наочності процесу навчання;
- формування у фахівців англійських мовних знань та мовленнєвих навичок, релевантних для професійної комунікації в сфері енергетичного менеджменту;
- поточна та підсумкова перевірка знань і навичок фахівців за допомогою системи вправ і тестів;
- надання довідкових матеріалів для подальшої самостійної роботи фахівців з англійським матеріалом (в т. ч. перекладу), необхідним для професійної діяльності.

Створення електронних посібника та словника у єдиному інтерфейсі виявляється можливим за використання програмного середовища Microsoft Visual Studio 2015, що уможлиблює гнучкість розробки продукту та зручність його реалізації на кількох платформах.

Література

1. Ассоциация лексикографов Lingvo. Как создать словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : URL : <http://www.lingvoda.ru/dictionaries/create.asp>.
2. Бархатов И.А., Набирухина А.В. Energy Economics: Energy Demand and Supply / И.А. Бархатов, А.В. Набирухина. – СПб.: Изд-во СПбГЭУ, 2015. – 155 с.
3. Бахчисарайцева М.Э., Каширина В.А. Пособие по английскому языку; для старших курсов энергетических вузов / М.Э. Бахчисарайцева, В.А. Каширина. – М.: Высшая школа. 1983. – 189 с.
4. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основы терминообразования. Семантические та социологические аспекты. – Київ: Видавничий дім «KM Academia», 2000. – 218 с.
5. Жаботинская С. А. Имя как текст, концептуальная сеть лексического значения (анализ имени эмоции) / С.А. Жаботинская // Когнитивная коммуникация, дискурс. Междунар. электр. сб. научных трудов. ХНУ имени В. Каразина. - 2013. - № 6. - С. 47-76.
6. Жаботинская С.А. Сетевая семантика: теория и практика / С. А. Жаботинская // Когнитивные исследования языка. Вып. XXIV: Когнитивная лингвистика: итоги, перспективы. - Тамбов-М. : ИЯ РАН, Изд. дом ТГУ, 2013. - С. 81-86;
7. Жаботинська С.А. Англійські кліше наукового тексту: Тезаурус. – Київ: КНЛУ, 2015.
8. Ивина Л.В. Лингво-когнитивные основы анализа отраслевых терминосистем: (на примере англоязычной терминологии венчурного финансирования): учеб.-метод. пособие /Л.В. Ивина. – М.: Академический Проект, 2003. – 303 с.
9. Интегрированная среда разработки Visual Studio [Электронный ресурс]. – Режим доступа : URL : <https://msdn.microsoft.com/ru-ru/library/dn762121>.
10. Караулов Ю.Н. Лингвистическое конструирование и тезаурус литературного языка. – М. : Наука, 1981.

5. Луговая А.Л. Английский язык для студентов энергетических специальностей / Луговая А.Л. – М.: Высшая школа, 2009. – 150 с.
6. Любанская Н.Е. Теплоэнергетика (сборник текстов) / Н.Е. Любанская. – М.: Высшая школа, 1969. – 46 с.
7. Общие сведения о Windows Forms [Электронный ресурс]. – Режим доступа : URL : [https://msdn.microsoft.com/ru-ru/library/8bxxу49h\(v=vs.90\).aspx](https://msdn.microsoft.com/ru-ru/library/8bxxу49h(v=vs.90).aspx).
8. Острейко С.В., Силицкая А.М. Практический курс научно-технического перевода для студентов энергетического факультета / С.В. Острейко, А.М. Силицкая. – Минск: БНТУ, 2008. – 93 с.
9. Селігей П.О. Світло і тіні наукового стилю. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. – 627 с.
10. Семчук Е.В. Английский язык для специальности “Промышленная энергетика” / Е.В. Семчук. – СПб.: ГОУВПО СПбГТУРП, 2008. – 58 с.
7. Суперанская А.В. и др. Общая терминология. Вопросы теории. – М. : УРСС, 2003. – С. 138-171.
11. Трухан Е.В., Кобяк О.Н. Heat and gas supply, ventilation and air-conditioning / Е.В. Трухан, О.Н. Кобяк. – Минск: БНТУ, 2015. – 96 с.
12. Трухан Е.В., Кобяк О.Н. Английский язык для энергетиков / Е.В. Трухан, О.Н. Кобяк. – Мн.: Вышэйшая школа, 2011. – 192 с.
13. Campbell S. Oxford English for the Energy Industry. Oxford University Press, 2009. 80 p.
14. Capehart B. Encyclopedia of Energy Engineering and Technology / ed. B. Capehart. – CRC Press, Taylor & Francis Group, 2007. – 1708 p.
15. Capehart B.L., Turner W.C. Guide to Energy Management / B.L. Capehart, W.C. Turner. – The Fairmont Press, 2012. – 651 p.
16. CourseLab: Feature List [Электронный ресурс]. – Режим доступа : URL : http://www.courselab.com/view_doc.html?mode=doc&doc_id=5812878095607947475.
17. Harris D.J. A Guide to Energy Management in Buildings / D.J. Harris. – Spon Press, 2012.
18. Kreith F., Goswami D.Y. Energy Management and Conservation Handbook / F. Kreith, D.Y. Goswami. – CRC Press, 2008. – 443 p.
19. Patrick D. Energy Conservation Guidebook / D. Patrick. – The Fairmont Press, 2007. – 460 p.
20. Turner W.C. Energy Management Handbook / W.C. Turner. – The Fairmont Press, 2001. – 752 p.
21. Vesma V. Energy Management Principles and Practice / V. Vesma. – BSI Publ., 2012. – 90 p.
22. Visual Studio IDE [Электронный ресурс]. – Режим доступа : URL : <https://www.visualstudio.com/ru/vs/>.
23. Zhabotynska, S. A. Principles of Building Conceptual Models for Thesaurus Dictionaries / S. A. Zhabotynska // Cognition, communication, discourse. - 2010. - № 1. – P. 75-92. – Access mode : <https://sites.google.com/site/cognitiondiscourse/vypus-k-nol-2010>

Термінологія артефактів і традиційних ремесел у зіставно-типологічному вимірі (на матеріалі ткацької номенклатури в польській та англійській мовах)

Олег Тищенко

д. філол. н., професор, завідувач кафедри технічного перекладу, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Україна, e-mail: olkotiszczenko@gmail.com

The article traces the ways of terminological nomination of spinning and weaving areas taking into consideration the Polish and English terminology structure, semantics and word-building opportunities, the lexical-semantic typology and terms cognitive onomasiological models – machinery names, equipment and machine parts, agent names (action or process performers) as well as names of places where something is produced, preliminary technological works are conducted or the finished product is stored are studied.

In the system of weaving terms numerous word building nests and strings (action - the process - performer - a device or its part - place - an abstract substance property and so on) are regular, as well as the interdialect synonymous ranks indicating one and the same reality or terms-doubles.

Anthropocentric weaving metaphors (somatic terms - око, ручка, вухо, язичок, хребет) are presented in the marking

the tools and devices as well as fabrics varieties (in two-component terms). Numerical characteristics of the object, the color category, household goods, buildings, clothing, hats, zoomorphic, fitomorphic metaphors and paired objects associated with the kinship names as well as religious or mental spheres are sporadic.

Ключові слова — ткацька номенклатура, номінація, артефакт, антропоморфна метафора, метонімія.

I. Вступ

Дослідження галузевих термінологій, з'ясування мовної специфіки давніх ремесел та артефактів, як і фахової мови комунікації, є на часі з огляду на нові виклики «мультилінгвокультурного комунікаційного середовища, у якому процес продукування фахових